Els dèficits del català a les universitats

Durant els primers anys de la transició cap a la democràcia la llengua catalana va entrar amb força a les universitats, sobretot en l'àmbit de la docència, gràcies a uns rectors compromesos i a uns professionals competents i il·lusionats que van acabar consolidant els serveis lingüístics universitaris. Amb els anys aquella empenta inicial va anar minvant i avui ens trobem amb unes universitats que presenten greus dèficits en la presència i el reconeixement de la llengua catalana. A més, l'entorn que tenim avui tampoc ajuda: uns rectors poc compromesos, una Administració i uns polítics que no tenen la iniciativa que caldria. Tots ells, quan senten a parlar dels problemes que té la llengua catalana a les universitats, miren cap a una altra banda.

Efectivament, encara avui es pot ser professor permanent d'una universitat catalana sense saber un borrall de català, la recerca feta en català no és reconeguda oficialment per la Generalitat de Catalunya, pràcticament no hi ha cap carrera universitària (de centenars d'ofertes) que es pugui fer íntegrament en català, la bibliografia escrita en català és pràcticament inexistent a la majoria de disciplines i no es posen les mesures necessàries per tal que l'entrada a l'espai europeu d'educació superior no afecti negativament l'ús de la llengua. D'aquesta manera, lamentable per al català, es fa universitat en el nostre país.

Després que es va aprovar la Llei d'universitats de Catalunya, aviat farà set anys, demanem que el Govern de Catalunya faci aplicar a les universitats l'article 6.4 d'aquesta Llei, que estableix que «el professorat universitari, llevat del visitant i de casos anàlegs, ha de conèixer suficientment les dues llengües oficials, d'acord amb les exigències de llurs tasques acadèmiques». I apunto al Govern perquè el mateix article diu que «el Govern [...] ha de garantir que en els processos de selecció, d'accés i d'avaluació es concreti el dit coneixement suficient». Només la Universitat de Barcelona ha aplicat aquest article (des del 2004 per a contractats permanents i des del 2006 per a funcionaris) i és l'única que realment ha volgut garantir el dret dels estudiants d'utilitzar, amb garanties de ser perfectament entesos, la llengua catalana. Cal afegir també que durant tots aquests anys d'aplicació del requisit lingüístic a la UB, aquesta Universitat és la que més professorat estranger ha contractat i la que més amunt s'ha situat de l'Estat espanyol en el rànquing mundial d'universitats, fet que contradiu aquells que, sense fonaments, identifiquen la necessitat de conèixer la llengua catalana amb tancar-se al món i a l'excel·lència.

En l'àmbit de la recerca, tots els professors universitaris sabem que avui no es pot tenir una trajectòria investigadora universitària oficialment reconeguda escrita en català i que el català és una llengua amb un prestigi investigador quasi nul. No es poden aconseguir els sexennis d'investigació que atorga el Ministeri ni els que atorga el Govern de Catalunya si els resultats de la recerca s'escriuen en llengua catalana. A Catalunya tenim revistes especialitzades de gran prestigi i que segueixen tots els indicadors de qualitat d'aquest tipus de revistes, però, en canvi, no estan ben indexades ni per un Estat espanyol constitucionalment plurilingüe ni per un Departament d'Universitats de la Generalitat de Catalunya. A Catalunya cal un nou model de reconeixement de la recerca que no només reconegui la recerca feta en català sinó que, a més, la fomenti. Només d'aquesta manera podrem fer del català una llengua de prestigi universitari.

En l'àmbit de la docència feta en català, no podem estar satisfets d'uns percentatges poc fiables que ens indiquen que el 66 % de les classes del sistema universitari de Catalunya s'imparteixen en català (a la taula hi ha les dades per universitats). Si l'Estatut de Catalunya del 2006 diu que «el català s'ha d'utilitzar normalment com a llengua vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament universitari» (article 35.1), costa d'entendre que polítics i rectors considerin que s'aplica aquest article si d'una oferta de centenars de titulacions que hi ha a Catalunya només un màxim de cinc es poden fer íntegrament en català.

Si dels graus passem als màsters i als postgraus, que també són ensenyament universitari i als quals també s'aplica l'article 35.1 de l'Estatut («el català s'ha d'utilitzar normalment com a llengua vehicular i d'aprenentatge»), el dèficit de docència en català és clamorós i cal que els responsables polítics d'universitats apliquin mesures per contrarestar-ho. És evident que, en aquest àmbit de la formació universitària, el

multilingüisme hi ha de ser més present que en cap altre, però això no ha de voler dir renunciar a la formació feta en llengua catalana.

L'espai europeu d'educació superior ha de generar més mobilitat d'estudiants i de professorat, ha d'especialitzar més els graus i ha de potenciar més els màsters i postgraus. Tot plegat ha de comportar la presència de més llengües en l'entorn universitari i això és molt positiu. El problema, però, és que aquest escenari ideal no és el que estem trobant a les universitats catalanes, sinó que el multilingüisme ja es comença a fer servir per arraconar el català amb arguments de «modernitat» i de «globalització», i per amagar la incapacitat per fer del català una llengua universitària de prestigi.

En resum, encara avui el català no és una llengua plenament reconeguda en l'àmbit universitari. Abans parlava de la bona feina feta durant els primers anys de la transició per rectors compromesos i per professionals competents. Des de llavors fins avui han estat aquests últims, és a dir, els serveis lingüístics universitaris, els que realment han impulsat la llengua catalana a la universitat. Els rectors han deixat de defensar amb fermesa el prestigi de la llengua catalana en tots els àmbits de l'activitat universitària i cal que els responsables polítics fixin les bases d'un model lingüístic per al sistema universitari català.

UB	UAB	UPC	UdG	UdL	URV	URL	UVIC	UIC	UAO-CEU
66,40 %	65,60 %	56,51 %	61,10 %	83,70 %	67,60 %	70,26 %	87,50 %	30,00 %	35,00 %

Taula: Ús del català a les universitats. Grups de classes impartits en català.

Font del Consell Interuniversitari de Catalunya (CIC):
http://www.gencat.cat/diue/serveis/estudis_estadistiques/ur/universitats/index.html

Jordi Matas Dalmases
Catedràtic de Ciència Política de la UB. Membre de la Plataforma per la llengua

La fallida de la «Combi 3»

Amb l'objectiu de promocionar la seva Lotto 6/49, la Generalitat de Catalunya va implementar una nova modalitat de loteria anomenada Combi 3. Durant unes quantes setmanes, l'aparell mediàtic de Loteries de Catalunya va fer propaganda d'aquesta nova loteria, amb l'eslògan la 6/49 ara és més fàcil! No sabien quanta raó tenien!

El dia 20 de setembre passat la loteria es va posar en marxa, i després d'un únic sorteig, la Combi 3 va ser cancel·lada el dia 24 (DOGC de 2 d'octubre) per donar massa premis. De 14.000 persones que van jugar-hi, 33 van obtenir el premi màxim, premiat amb 3.000 euros. Com que cada persona s'hi jugava un euro, les despeses de 99.000 euros no compensaven pas els ingressos de 14.000. Com havia pogut passar això? Com han pogut dissenyar una loteria tan malament?

El primer error garrafal d'aquesta loteria era donar premis fixos, independents de la recaptació. La majoria de loteries s'asseguren guanys sempre, pel mètode de destinar a premis un percentatge fix de la recaptació, com, per exemple, el 55 % de la Lotería Primitiva estatal (de